

Bevezetés

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2014 óta évente, a hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Stt.) hatálybalépését követően azzal összhangban készít összefoglaló elemzést az Országos Statisztikai Adatfelvételi Program (OSAP) teljesüléséről. A tájékoztató jelentősége, hogy nemcsak a KSH statisztikai tevékenységének főbb adatait tartalmazza, hanem a Hivatalos Statisztikai Szolgálat (HSSz) egészének statisztikai feladatellátásáról is számot ad. Az elemzést a KSH a Nemzeti Statisztikai Koordinációs Testület (NSKT), valamint az Országos Statisztikai Tanács (OST) egyetértésével teszi közzé.

Az elemzés forrása a KSH nyilvántartása az OSAP tartalmáról, továbbá az adatfelvételek¹ felelősei által kitöltött értékelő kérdőívek, illetve az egyéb, rendelkezésre álló nyilvántartások. Az elemzés alapjául szolgáló kérdőívek kitöltési határideje 2021. augusztus 6. volt, amelyek a 2020-ban végrehajtott, végrehajtani tervezett adatfelvételeket vizsgálják, kivéve azon adatfelvételeket, ahol az adatok – azok határidejére tekintettel – a kérdőívek kitöltésekor még nem érkeztek be. Ezekben az esetekben az elemzés adatai a 2019-ben végrehajtott felvételekre vonatkoznak.

Összességében megállapítható, hogy a 2020-as évre vonatkozó OSAP a terveknek megfelelően valósult meg. Ki kell emelni, hogy az OSAP a Stt-ben foglaltak alapján, valamint az annak végrehajtását szolgáló 184/2017. (VII. 5.) Korm. rendelet hatálybalépésével 2018 végére lényeges átalakuláson ment át, tartalma a statisztikai adatfelvételeknek az új jogszabályon alapuló, egységes kezelése révén jelentősen bővült, ez a bővülés azt jelenti, hogy növekedés látszik a statisztikai adatátvételek számában, ezzel párhuzamosan a statisztikai adatgyűjtések számának lassú csökkenése figyelhető meg, ez a folyamat összhangban van az Stt-ben előírtakkal, miszerint csakis akkor lehet elsődleges adatforrást használni, ha nincs olyan másodlagos adatforrás, amiből a kívánt adatok előállíthatók.

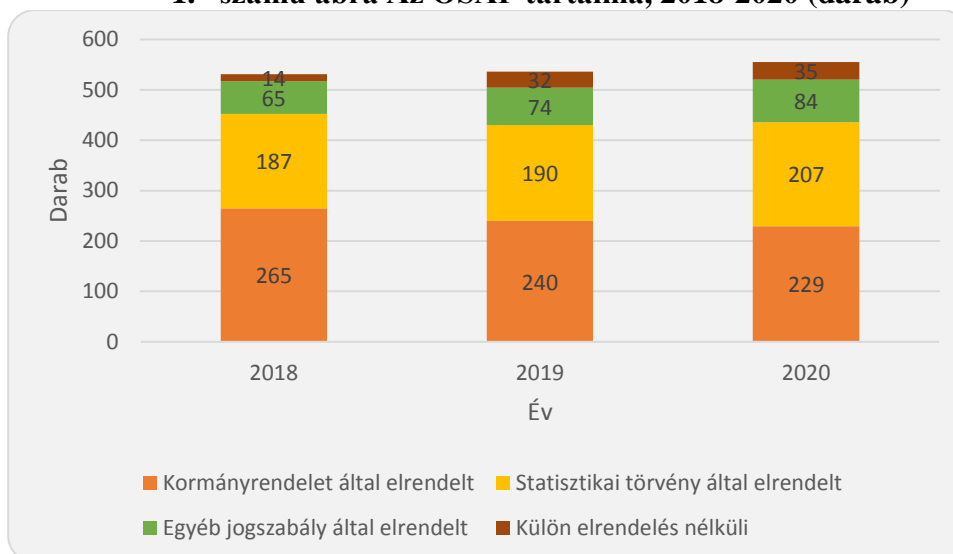
Az új szemléletű OSAP egységes eszként nyilvántartja a hivatalos statisztika összes adatfelvételét, egységes struktúrában, és egységes, a Központi Statisztikai Hivatal által kialakított metaadat-nyilvántartási és dokumentálási rend szerint.

Az adatgyűjtések és adatátvételek alakulása

2020-ban 555 adatfelvétel végrehajtását rendelte el az OSAP, ebből 248 adatgyűjtés és 307 adatátvétel volt. Ahogy az 1. ábrán is láthatjuk, az előző évekhez képest kis mértékben nőtt az adatátvételek száma. Ennek oka, hogy a HSSz szervek elmozdultak abba az irányba, hogy adminisztratív nyilvántartásokból származó adatokból állítsanak elő hivatalos statisztikai adatokat.

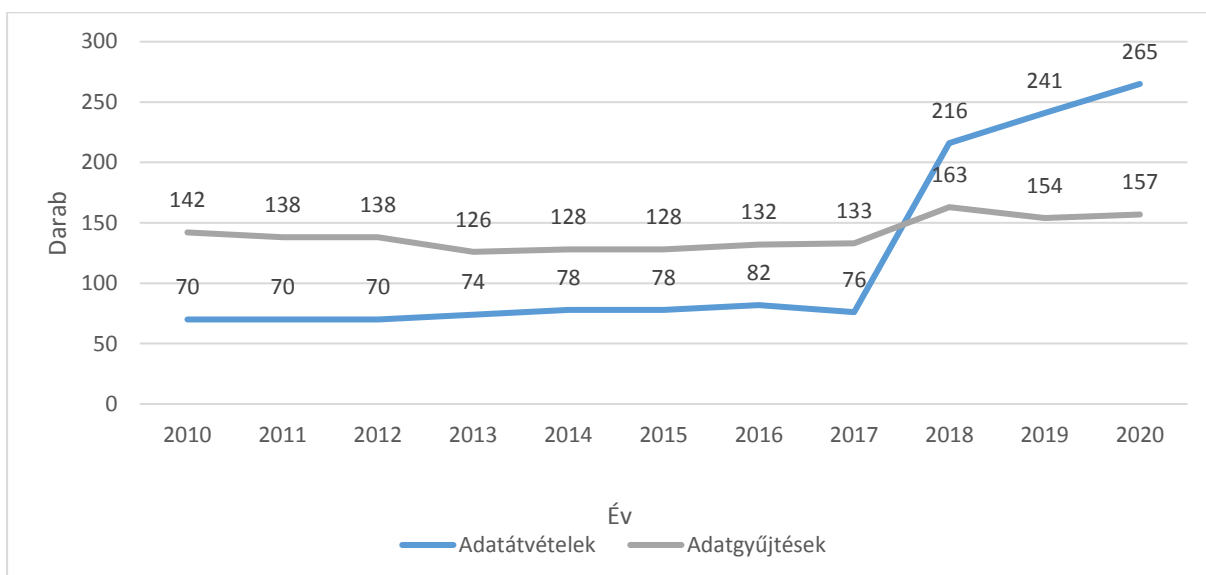
¹ Statisztikai adatfelvétel: egy adott sokaság adott időszakra vagy időpontra vonatkozó ismérveinek gyűjtése egy társadalmi, gazdasági vagy környezeti jelenség statisztikai megfigyelése céljából, különböző adatforrások felhasználásával. Ezen belül adatgyűjtés a statisztikai adatfelvétel által meghatározott sokaság adott időszakra vagy időpontra vonatkozó ismérveinek összegyűjtése a kiválasztott adatszolgáltatók megkérdezésével vagy közvetlen megfigyeléssel; adatátvétel a statisztikai adatfelvétel által meghatározott sokaság adott időszakra vagy időpontra vonatkozó ismérveinek meghatározásához más szervezet által nyilvántartott vagy összegyűjtött adatok átvétele, felhasználása.

1. számú ábra Az OSAP tartalma, 2018-2020 (darab)

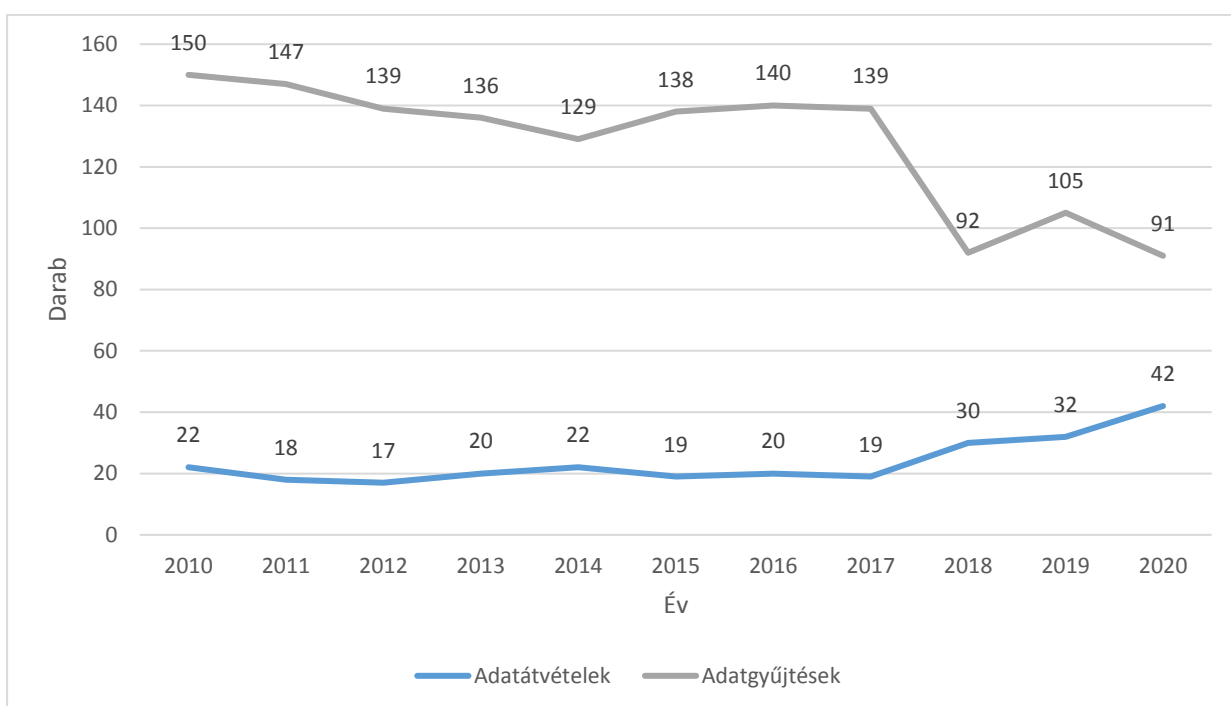

A **2. számú és a 3. számú ábrán** összesítve látható az elmúlt 10 év adatgyűjtéseinek és adatátvételeinek az alakulása a KSH-ra és a KSH-n kívüli HSSz-tagokra külön, szemléltetve a 2020. évi változásokat az előző évekhez képest. Az ábrákról leolvasható, hogy 2019-hez képest, a HSSz tagok (KSH és KSH-n kívüli szerveknél egyaránt) adatátvételeinek száma tovább növekedett. Az adatgyűjtések esetében pedig az előző évhez képest a KSH-ban minimálisan nőtt, a HSSz többi tagjánál pedig csökkent az adatgyűjtések száma. Mind a növekedést, mind a csökkenést az adatfelvételek 2020. évi szünetelése, illetve újra élő adatgyűjtéssé válása okozta.

2. számú ábra A KSH adatfelvételeinek alakulása, 2010-2020 (darab)

3. számú ábra A HSSz KSH-n kívüli tagjai adatfelvételeinek alakulása, 2010-2020 (darab)

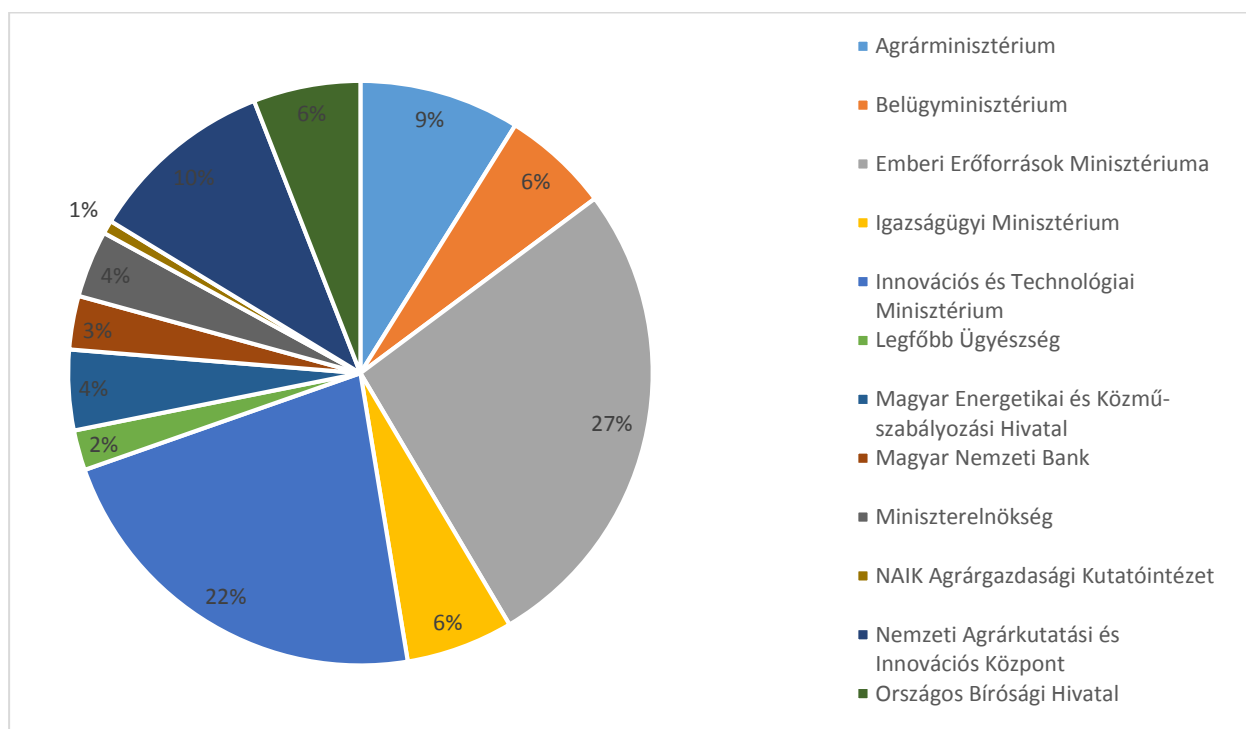

2020-ban a kormányrendeleti részben 229 adatfelvétel maradt. Ez a szám 2018 óta szinte folyamatosan csökken, tekintettel arra, hogy az adatátvételek elrendelése nem a kormányrendeletben történik, és az elmúlt években a HSSz tagjai folyamatosan kutatják azon adminisztratív adatforrásokat, amelyek kiválthatják az adatgyűjtéseket, ezáltal csökkentve az adatszolgáltatói terheket.

1. tábla A kormányrendeletben elrendelt adatfelvételek száma a végrehajtó szerint

Adatfelvétel végrehajtója	2016	2017	2018	2019	2020
KSH	214	209	142	135	136
A HSSz KSH-n kívüli tagjai	160	158	123	105	93
Összesen	374	367	265	240	229

4. számú ábra Az adatfelvételek megoszlása a HSSz KSH-n kívüli tagjai között, 2020 (%)

A HSSz KSH-n kívüli tagjai esetében a 2020. évben az EMMI-hez tartozott a legtöbb adatfelvétel, az összes 27%-a, ezt követi az ITM az adatfelvételek 22%-ával. Ez hasonló a 2019. vonatkozási évhez.

Az elemzéshez beérkezett 555 adatfelvételre vonatkozó kérdőív alapján a 2020. évben 501 adatfelvétel valósult meg, az összes elrendelt adatfelvétel 90%-a. 15 esetben nem hajtották végre az adatfelvételeket, 39 esetben nem érkezett válasz erre a kérdésre, ebből 35 esetben a többi kérdésre adott válaszok alapján egyértelmű, hogy nem hajtották végre.

A meg nem valósulások fő oka volt, hogy az adatszolgáltató nem tett eleget az adatszolgáltatási kötelezettségeinek, illetve eseményhez kötött adatgyűjtéseknél nem történt meg az adott esemény.

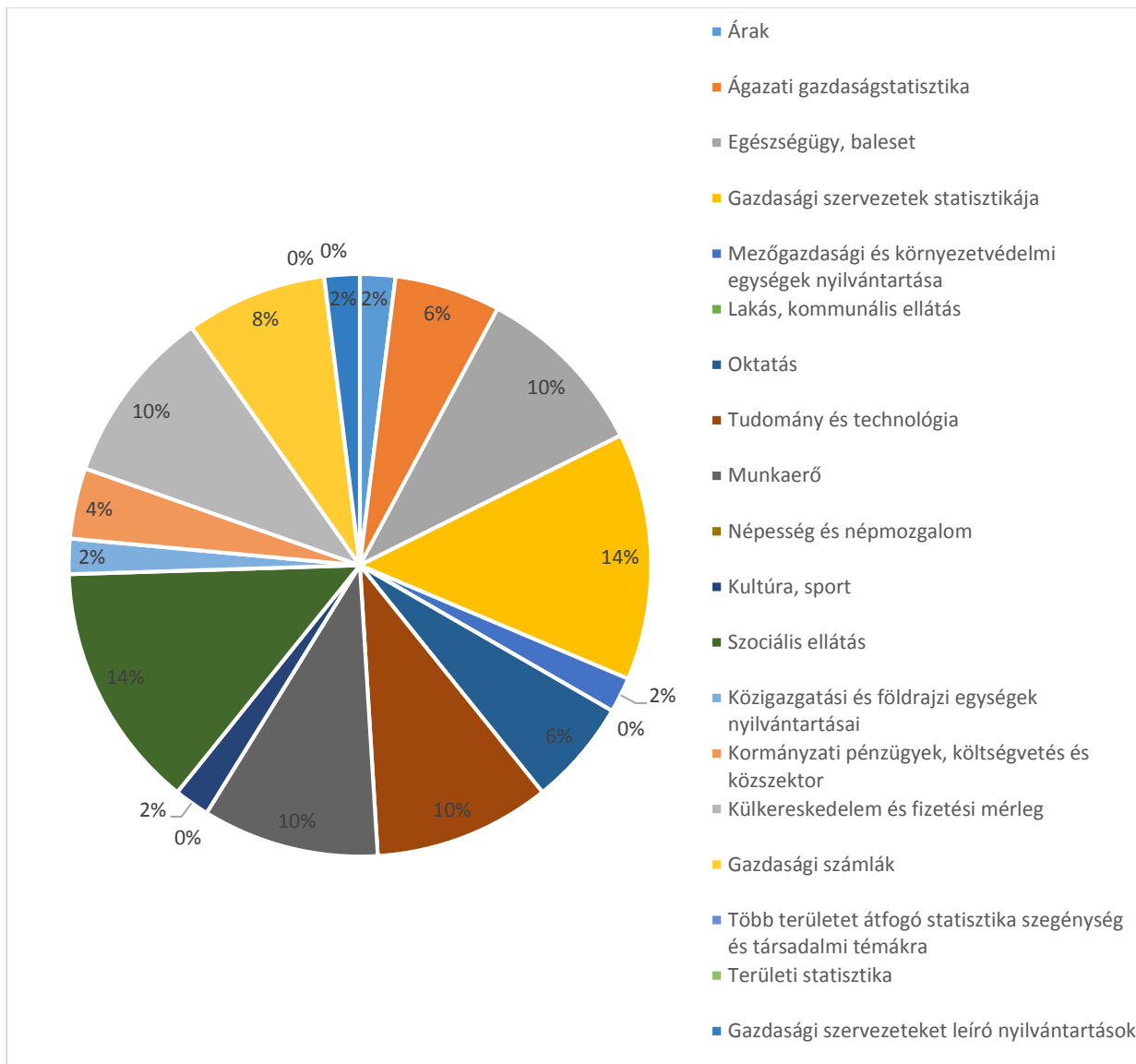
A megvalósult 501 adatfelvételtől 454 esetben a teljesülési kérdőív kitöltéséig a feldolgozás is befejeződött, ez az összes, 555darab adatfelvétel 82%-át teszi ki. Szinte az összes ilyen esetben a már előállt előzetes adatokról készítették el a teljesülési kérdőíveket.

A fentiek alapján az időszerűség tekintetében megállapítható, hogy összességében a 2020-as tárgyév, mint vonatkozási időszak adatainak feldolgozása a t+8. hónapra döntő többségében megvalósult (hasonlóan az előző évekhez képest).

A feldolgozás elmaradásának további okairól a leggyakrabban azt a visszajelzést adták, hogy az előzetes adatok már előálltak, viszont az adatok teljes körű feldolgozása még nem fejeződött be, előzetes és utólagos sürgetések, ellenőrzések és adattisztítások voltak még folyamatban az érintett adatfelvételek vonatkozásában. Ez jellemzően nem késedelemből következett, hanem az eltérések az egyes adatfelvételeknél megfigyelhető adatelőállítási folyamat természetéből fakadnak. A feldolgozás elhúzódásának másik jellemző oka a felhasználási határidő kitolódása, például számos, Eurostat felé történő továbbítás esetén ez a határidő 2022. I. negyedéve.

A 5. számú ábra téma szerint mutatja be a még fel nem dolgozott adatfelvételeket. A legnagyobb arányt a szociális ellátás és a gazdasági szervezetek statisztikája témájú adatfelvételek képviselik, ugyanakkor ezen adatfelvételek esetében a feldolgozás a kialakított ütemterv szerint halad, a legtöbb esetben a kérdőív kitöltésének idejekor az előzetes adatok publikációja már megtörtént.

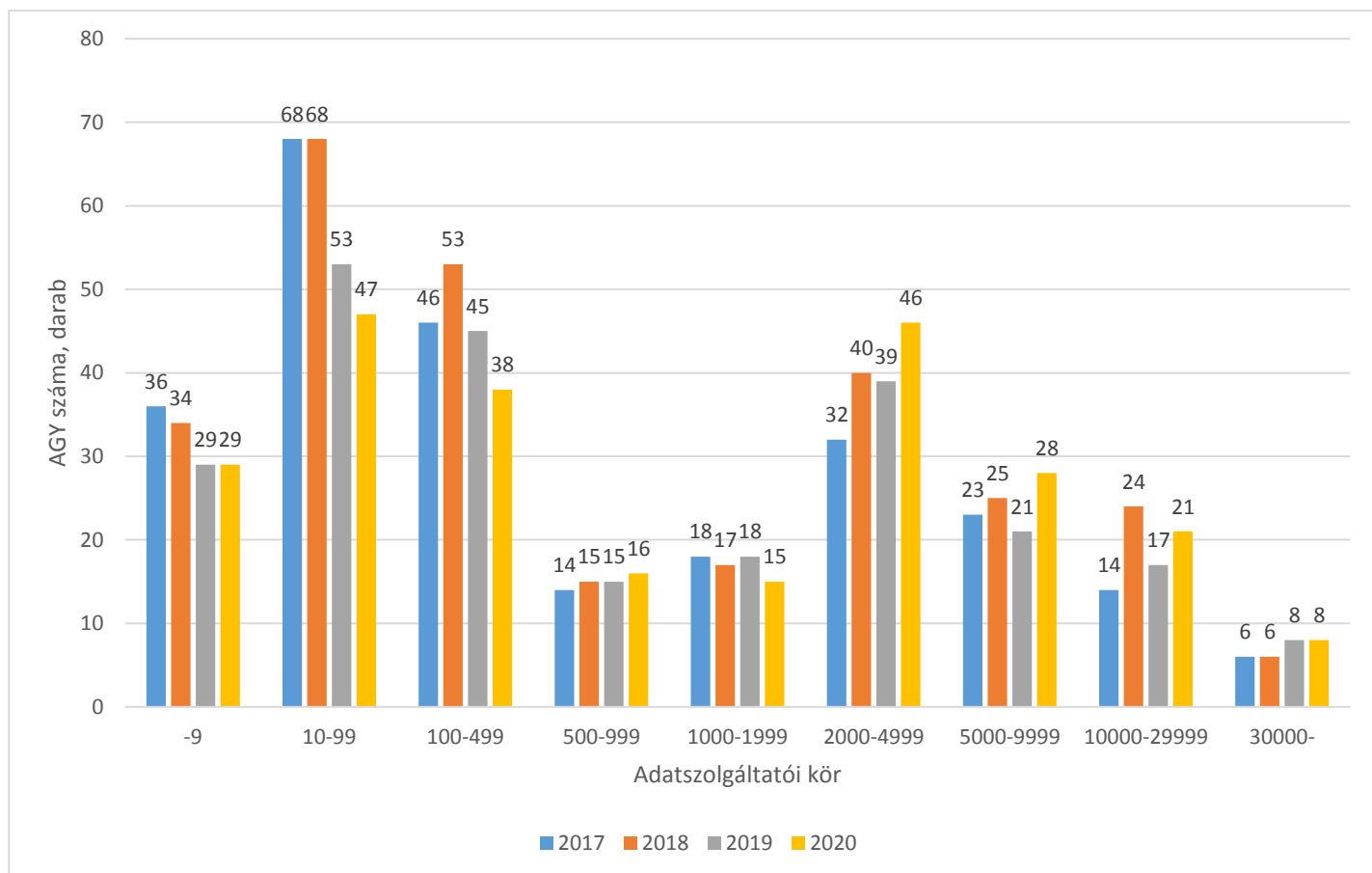
5. számú ábra A még fel nem dolgozott adatfelvételek, 2-es szintű SZOR szerinti megoszlása, 2020 (%)

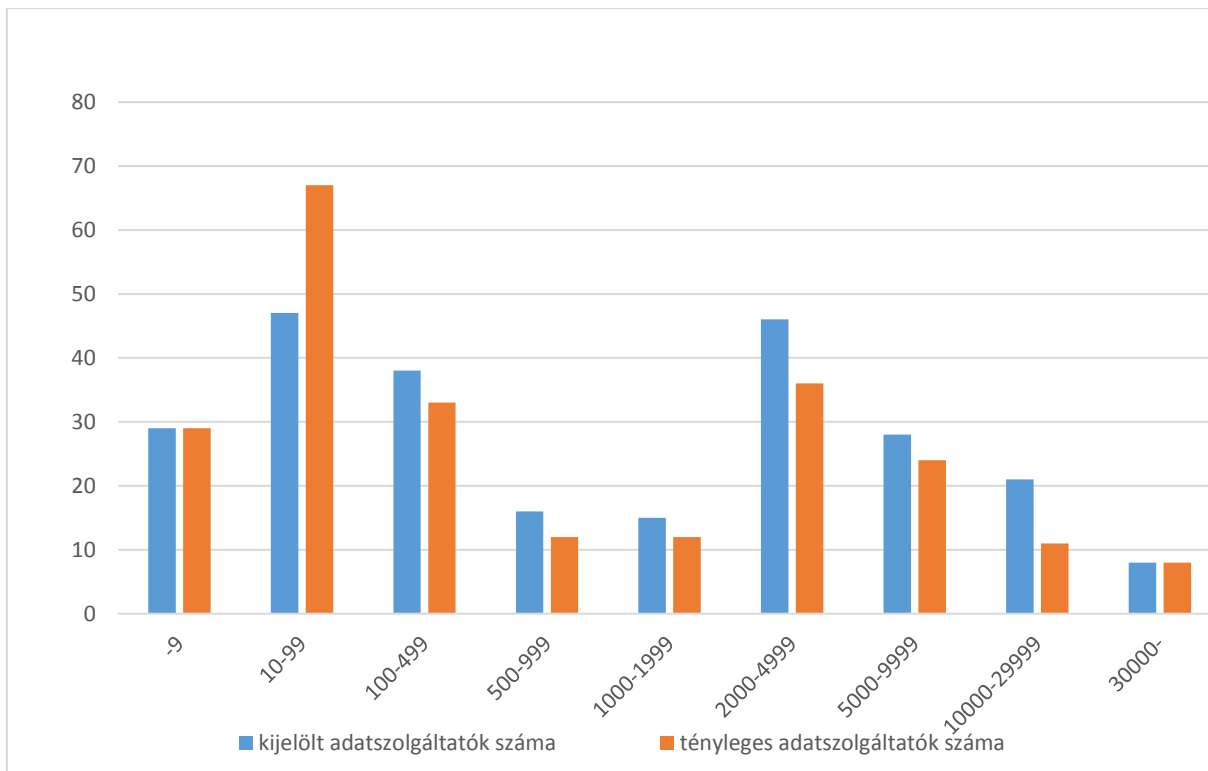
Adatszolgáltatói terhek

Az adatszolgáltatói terhek mérésére, azok megítélésére az értékelő kérdőívben két kérdésblokk szolgált. Az adatszolgáltatók tényleges számát célszerű külön vizsgálni az adatgyűjtések körében. Az adatátvételek körében az elemzés a teljesítendő feladatok számát, valamint a feladatok határidőre történő teljesítését, illetve nem teljesítését vizsgálta. Ennek oka, hogy az adatátvételek jellemzően adminisztratív forrásból származnak, amik adatátadásonként több 10 ezer adathelyet is tartalmazhatnak, viszont ez az adminisztratív jelleg miatt nem jelent kifejezett terhet az adatszolgáltatóknak.

6. számú ábra Kijelölt adatszolgáltatók száma adatgyűjtések esetén

**7. számú ábra Kijelölt és tényleges adatszolgáltatók száma adatgyűjtések esetén, 2020
(darab)**

Az adatgyűjtések adatszolgáltatói számának eloszlása ebben az évben is hasonlóan alakult, mint a megelőző években; kevéssel több, mint felük (51%) legfeljebb 500 adatszolgáltatót érintett.

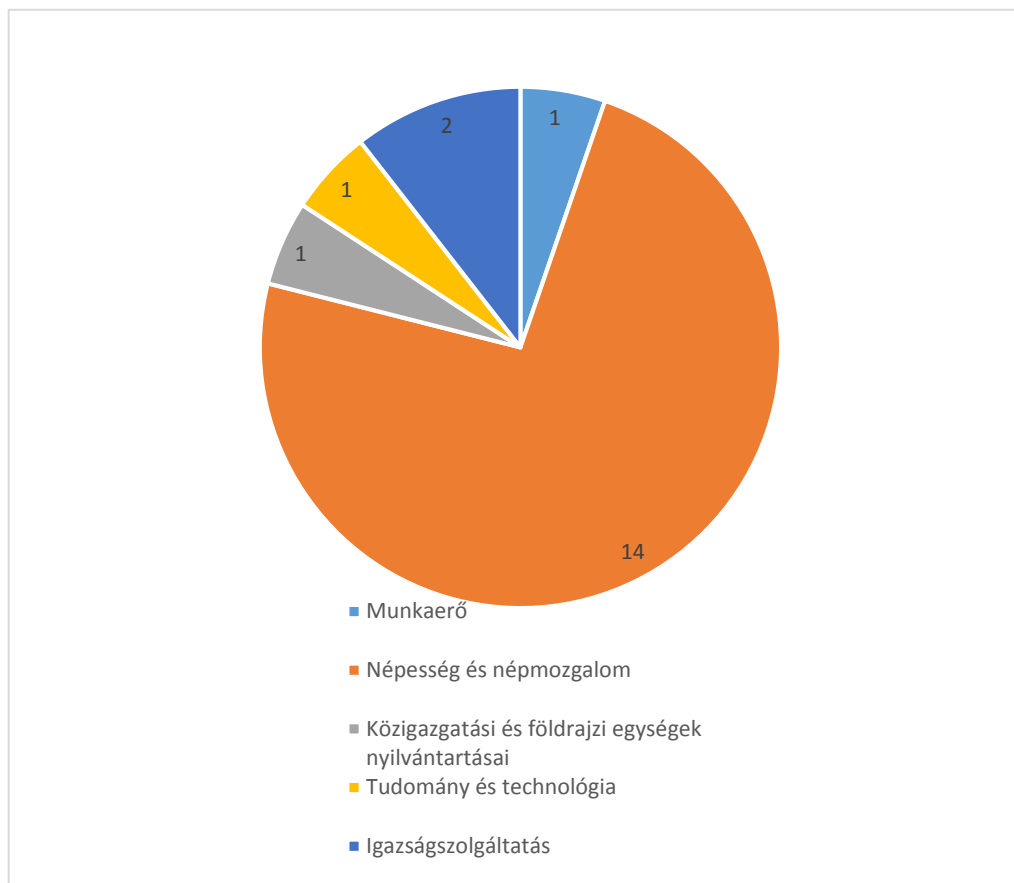
2020-ban a 10-nél kevesebb adatszolgáltatói kategóriában legjellemzőbbek továbbra is a csővezetékes, vízi, közúti, légi és vasúti szállítás és infrastruktúra adatok, valamint az egészségügyi adatokkal kapcsolatos adatgyűjtések voltak.

A 10–99 kijelölt adatszolgáltatóval rendelkező adatfelvételeknél sokkal szerteágazóbb témák fordultak elő, de legfőképp itt is az ágazati gazdaságstatisztikai témákban végrehajtott adatgyűjtések (posta és távközlés, információs és kommunikációs eszközök felhasználása, elektronikus kereskedelem) voltak jellemzőek. Emellett az igazságszolgáltatás témában készült adatgyűjtések (bírószágok ügyforgalma, vádlottak, jogerősen elítéltek) is itt jelennek meg.

A következő csoportban (100–499 adatszolgáltató), hasonlóan a 2019-es évhez, a mezőgazdasághoz, gazdasághoz kapcsolódó adatgyűjtések a dominánsak (állatállomány és állati termékek, halászat, mezőgazdasági számlarendszer), valamint ugyancsak találunk ebben a csoportban is társadalmi témákat, a kulturális intézményekre és tevékenységekre (könyvtár, levéltár, múzeum, színház, mozi, hangverseny, közművelődési intézmények), valamint a szórakoztatásra, a kultúrára (könyv-, lapkiadás, tömegkommunikáció, tv, rádió) vonatkozóan.

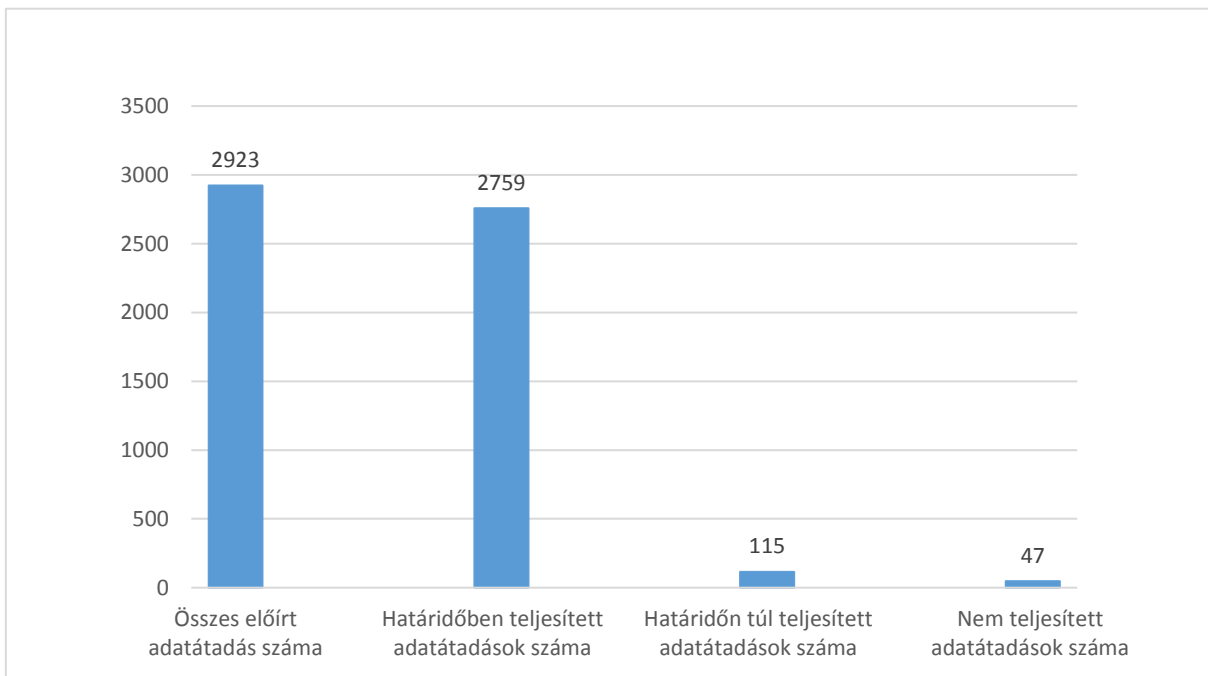
A kijelölt és tényleges adatszolgáltatók számának eltéréséből látható, hogy kevesebben válaszolnak az adott adatgyűjtésre, mint ahány adatszolgáltató ki van jelölve. A szakstatisztikák szintjén ugyanakkor nincs szignifikáns különbség a nemválaszolási mintázatok között, tehát egyenletesen érintett minden felvétel a nemválaszolásban.

**8. számú ábra: A kizárólag postai úton érkező adatgyűjtések SZOR 2-es szinten, 2020
(darab)**

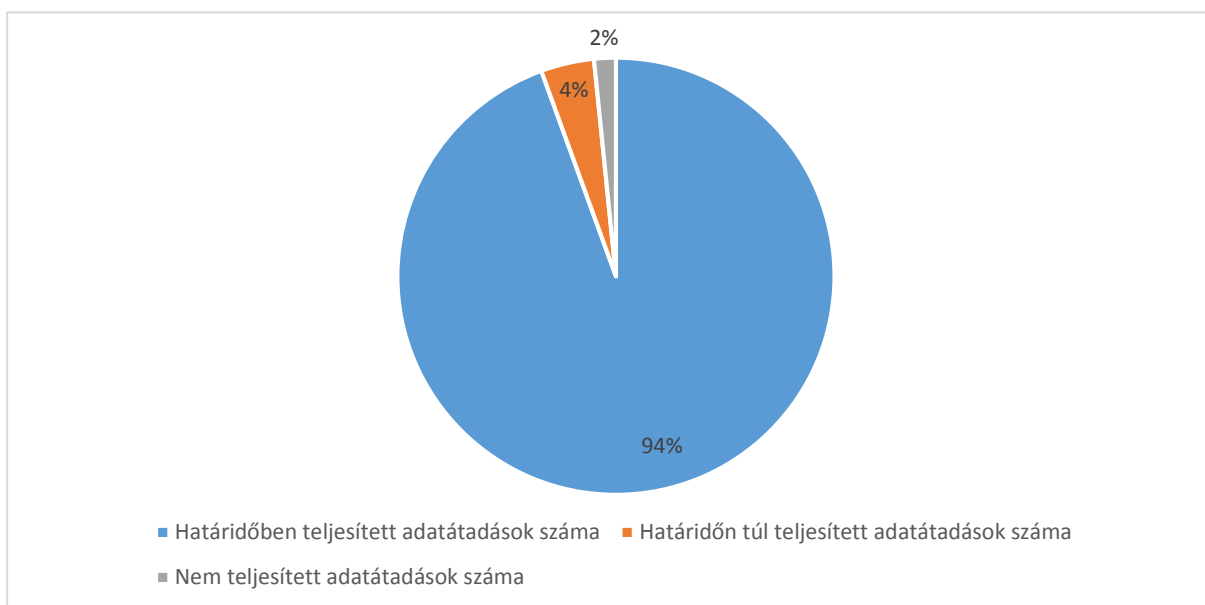
A 8. számú ábrán a kizárólag postai úton érkező adatfelvételeket láthatjuk szakstatisztikai bontásban, amely 2020-ban 19 db adatgyűjtést érintett, ami némi csökkenést mutat a 2019-es értékhez képest. Ezek jelentős része - 74%-a - a népmozgalmi statisztikák csoportjába tartozik.

9. számú ábra Adatátadási feladatok határidőre történő teljesülés szerinti darabszáma, 2020

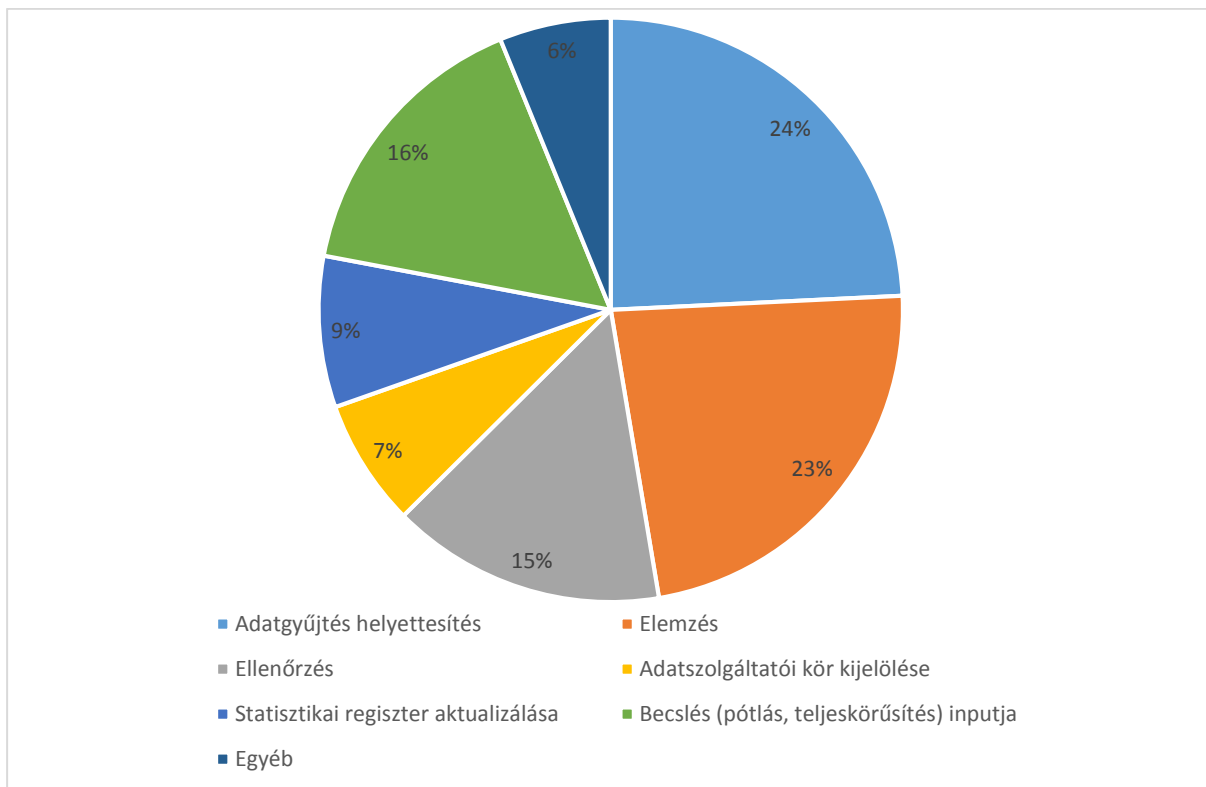
A 9. számú ábrán látható, hogy az adatátvételek adatátadási feladatai 2759 esetben, azaz 94%-ban határidőn belül beérkezett a HSSz elrendelő szervekhez. Az adatátadási feladatoknak mindössze 2 %-a 2%-anem érkezett be az előírt határidőre.

10. számú ábra Adatátvételek beérkezési megoszlása, 2020 (%)

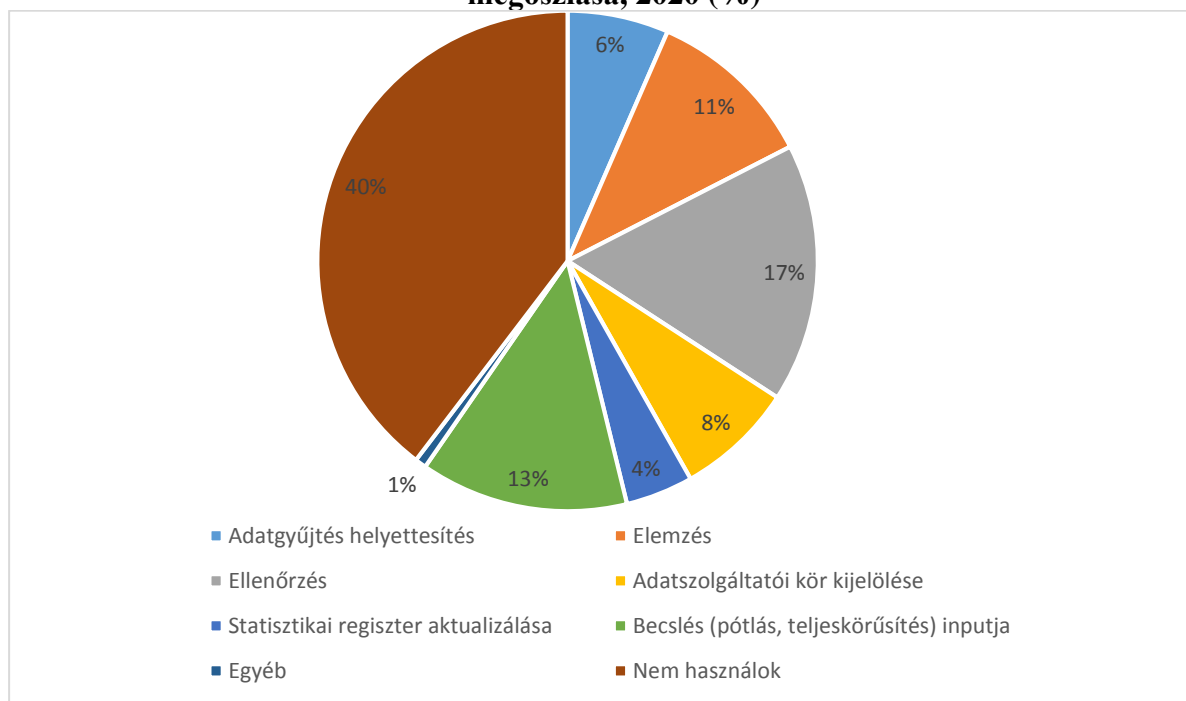
A 10. számú ábrán adatfelvételenként vizsgáltuk meg, mennyi érkezett be 2020-ban határidőre, határidőn túl vagy egyáltalán nem. Adatfelvételi szinten az összes adatátvétel 94%-a határidőre beérkezett, ami jelentős növekedés a 2019. évi 74%-os arányhoz képest, emellett mindössze 4% azon adatfelvételeknek az aránya, amelyeknél volt olyan adatátadási feladat, amely nem érkezett be a HSSZ szerveihez.

11. számú ábra Adminisztratív adatok felhasználásának célja, 2020 (%)

A 11. számú ábrán az adatátvételek felhasználásának céljait láthatjuk. Adatgyűjtés helyettesítésére az adatátvételek közel negyedét használják a HSSz-ben, ezt követi az elemzési célú felhasználás. Jellemző még a becslésre és pótlásra történő, valamint az ellenőrzési célú felhasználás.

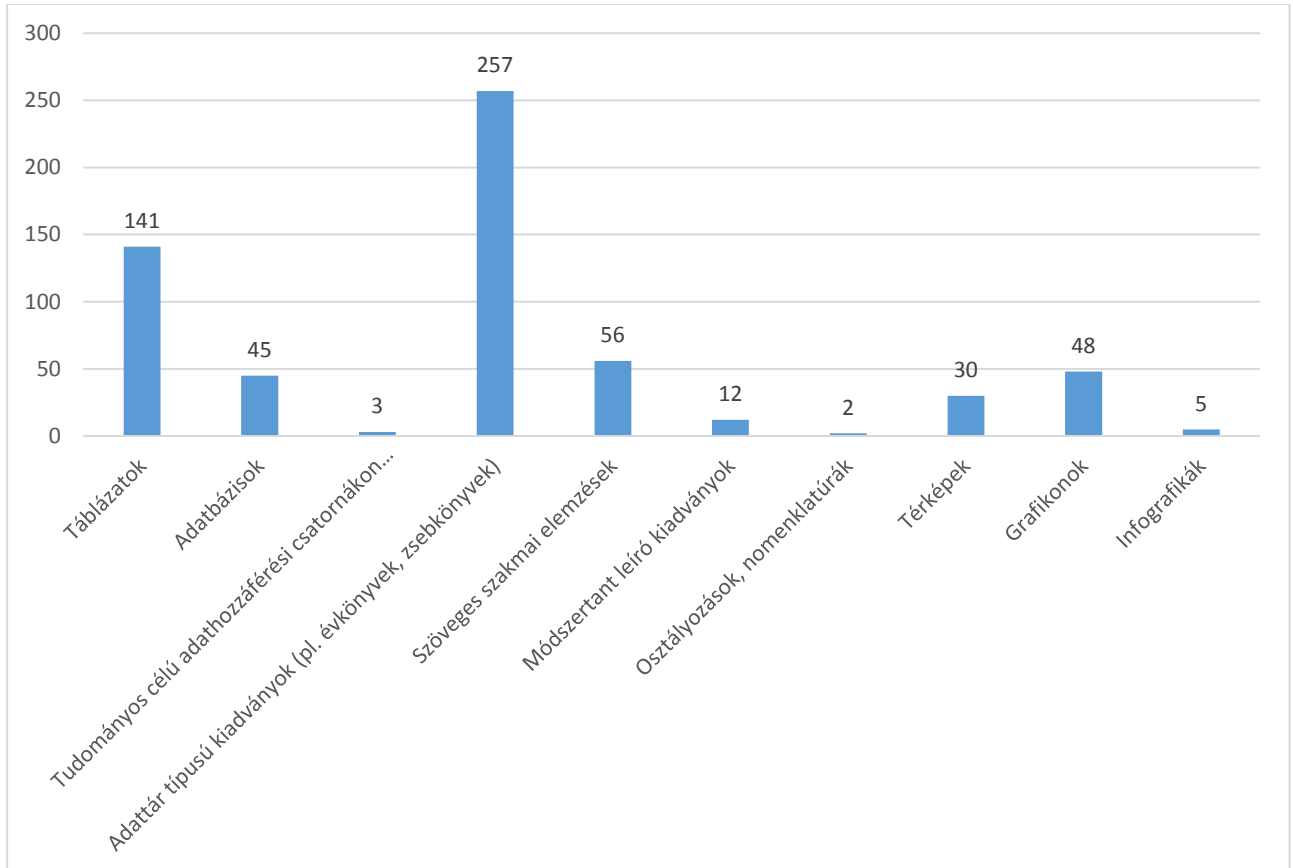
12. számú ábra Az érintett adatfelvételtől származó adatokra épülő statisztikai adatelőállítási folyamatban egyéb adatforrásból származó adatok hasznosulásának megoszlása, 2020 (%)

2020-as vonatkozású évben az adatfelvételek 40%-ához nem használtak egyéb adatforrásból származó adatokat a HSSz tagjai. A kérdésre érkező válaszok a 12. ábrán látható módon oszlottak meg a feltüntetett lehetőségek között. Az Egyéb felhasználási cél válaszlehetőségre jellemzően a súlyképzést jelölték meg a kollégák.

A publikálás három formáját vizsgálta kérdőívünk, nyomtatott, online és egyedi felhasználói megrendelésre összeállított kategóriákban. A begyűjtött adatokból az adat-előállítási folyamat után kapott eredmények publikálása legnagyobb részben – a tavalyi elemzésben bemutatottakhoz hasonlóan – online felületeken történik, összesen 1376 esetben választották ezt az opciót. A kapott eredmények alapján a nyomtatott (191 darab) és egyedi felhasználói igényekre összeállított (161 darab) tartalmak az összes publikáció negyedét teszik ki. A nyomtatott formátumok között kiemelkedő helyen vannak az évkönyvek, továbbá jelentős még az aggregált adatokat tartalmazó publikációk és az elemzések szerepe.

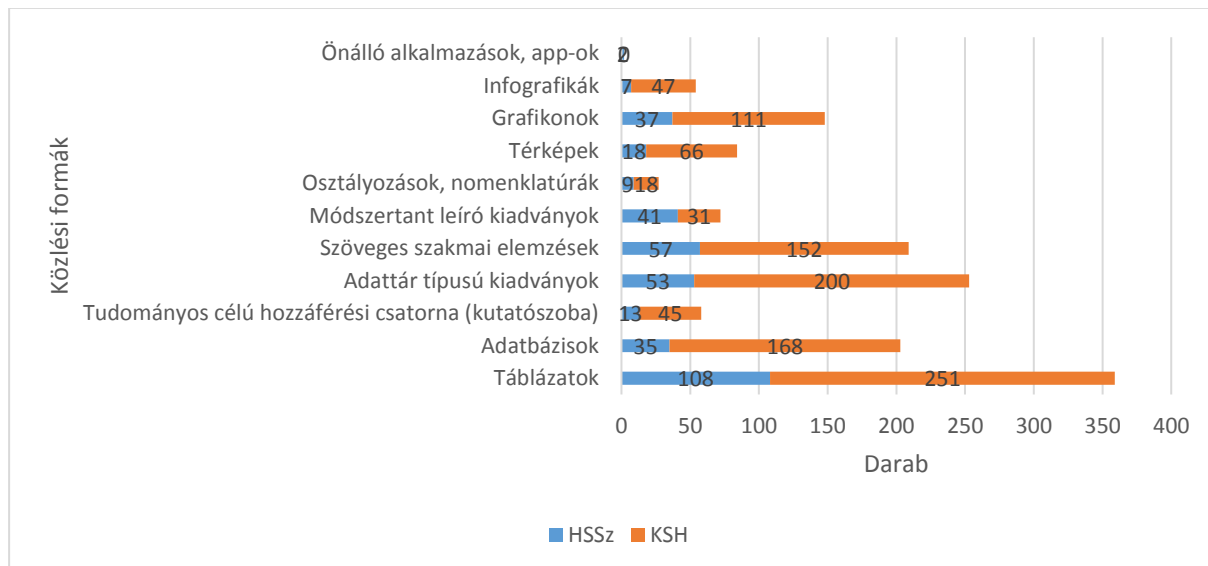
**13. számú ábra A statisztikai termékek nyomtatott formában történő megjelenései, 2020
(darab)**

Az adattár típusú kiadványok publikálását jelölték meg a kollégák, mint legjellemzőbb nyomtatott publikálási forma, ezt követte a táblázatos publikálási forma. Az online megjelenítés esetében is hasonlóan alakultak a válaszok. Ebben az esetben inkább táblázatos adatokat publikálnak, de jellemzőek itt is az adattár típusú kiadványok és az adatbázisok is.

A következőkben a beérkezett kérdőívek összesített eredményei alapján az egyes kategóriák online megjelenéseit ábrázoltuk.

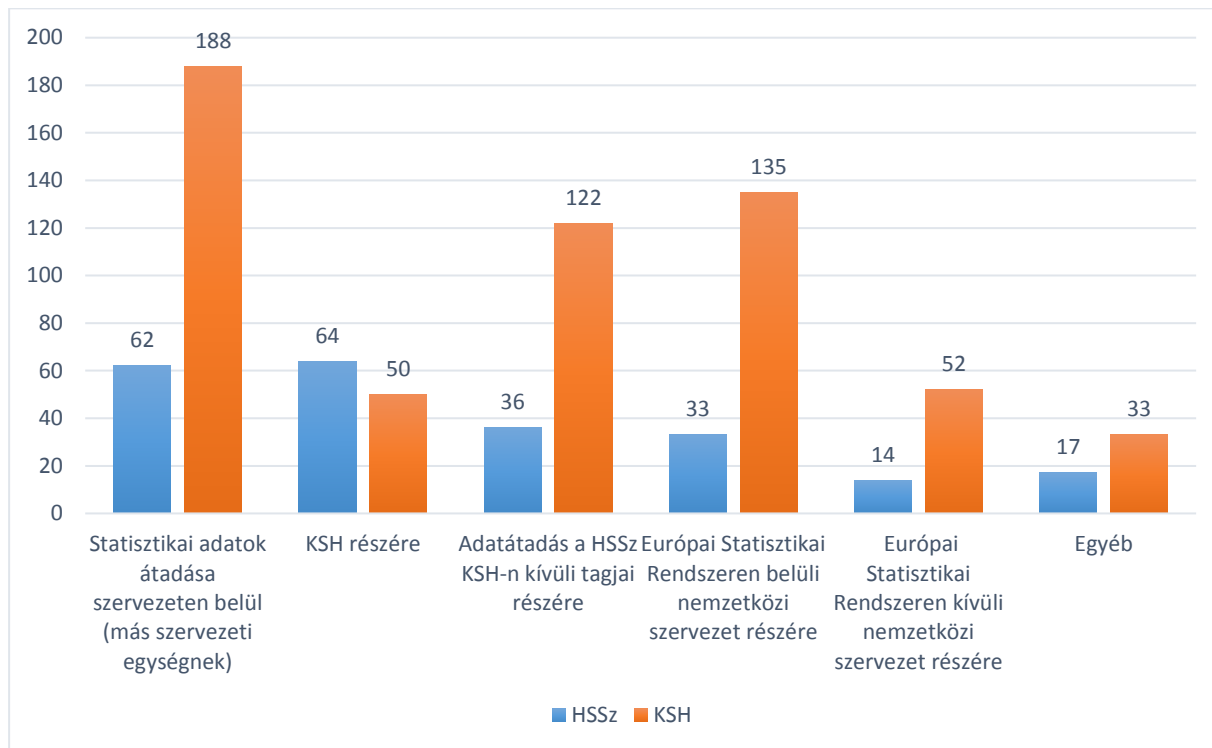
14. számú ábra Az online előállított statisztikai termékek publikálásának leggyakoribb módjai, 2020 (darab)

A korábbi évekhez hasonlóan a táblázatok online publikálása a leggyakoribb, ugyanakkor jelentős az adattár típusú kiadványok száma is.

A vizualizációs eszközök közül az online felületeken való megjelenést tekintve továbbra is vezető helyen van a grafikonos megoldásokkal való publikálási forma, ezt követte a térképes megjelenítés. Ugyanakkor szép számmal vannak infografikák is, 54 esetben alkalmazták ezt a módszert az adatok megjelenítéséhez.

15. számú ábra: A statisztikai célú² adatátadások átvevői 2020-ban (darab)

A statisztikai célú adatátadások átvevőinek szám szerinti megoszlását mind a KSH, mind pedig a HSSz KSH-n kívüli tagjai által a kérdőívre adott válaszaikból összesítettük (15. számú ábra). A leggyakoribb kategória a korábbi évekhez hasonlóan a „szervezeten belüli átadások”, ugyanakkor elmondható, hogy a darabszám (250) nőtt a 2019 évihez (212) képest. Az ezt követő kategóriák, a HSSz tagok részére történő átadások, illetve az Európai Statisztikai Rendszer tagjai, valamint a Bizottság szervei részére történő átadások (158 illetve 168) ugyancsak hasonlóan a 2019-es évhez (156, illetve 160) egymáshoz közeli értékeket mutatnak, 2020-ra növekvő előfordulásokkal. Az adatok összesítéséből az is kiderült, hogy a kitöltők 2/3-a esetén történt adatátadás az adatátvételek/adatgyűjtések feldolgozott adataiból.

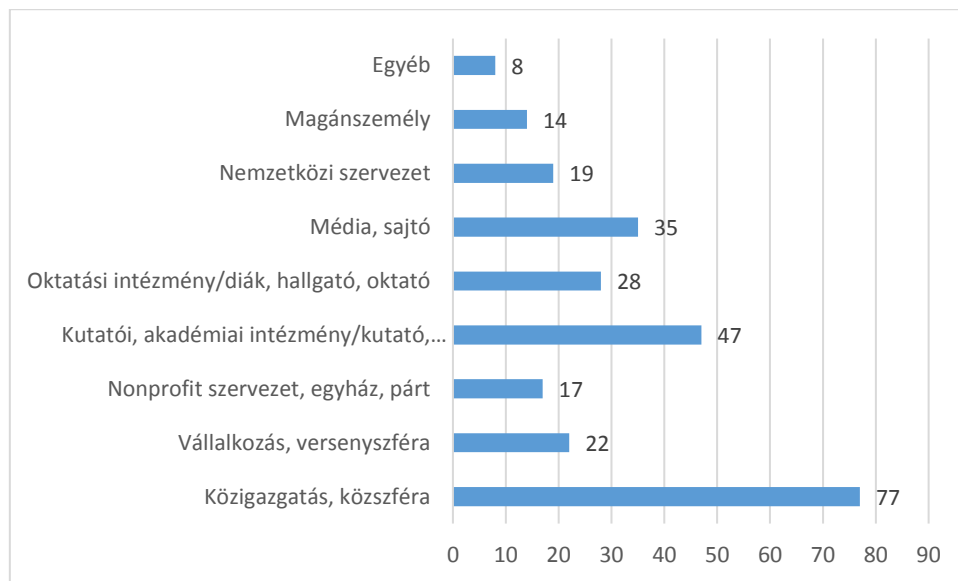
A tudományos vagy tájékoztatási célú adatkidadásokra vonatkozó kérdés idén is csak a HSSz KSH-n kívüli tagjainak kérdőívében szerepelt, az adatok összesítése után az alábbi eredményt kaptuk (16. számú ábra).

Az ábrán kiemelkedik a „Közigazgatás” kategória, mely alapján elmondható, hogy a feldolgozott adatokkal kapcsolatos adatkidadások leggyakrabban a minisztériumok és egyéb közigazgatási szervek részére teljesülnek, ami azt jelenti, hogy az adatokat kiterjedten hasznosítják a kormányzati döntéshozatalban. A 2019-es adatokhoz képest ez már nem jelent nagy változást, ugyanis 2019-ben a vállalkozások/versenyszféra kategória szerepelt 21-es, a közigazgatás 67-es darabszámmal, és 2020-ban némi változással ez a szám maradt (22,77).

² Statisztikai cél: hivatalos statisztikai adat statisztikai adat-előállítási folyamatban való felhasználása.

16. számú ábra: Tudományos vagy tájékoztatási célú adatkiadások átvevői a HSSz további szerveinél, 2020-ban (darab)

A diagramban szereplő *Egyéb*³ és *Kutató*⁴ kategóriák magyarázatát a lábjegyzék mutatja.

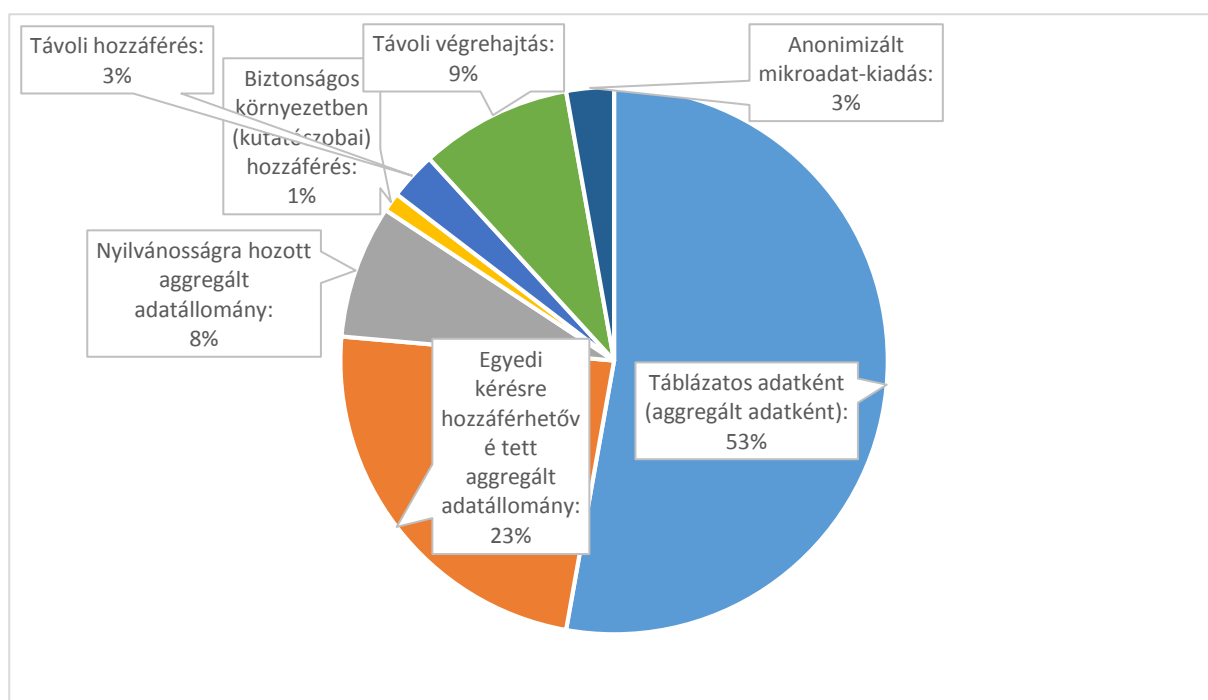

³ Egyéb: azon felhasználói csoport megjelölése, amelyeket a fentiekben nem jelöl a kérdőív.

⁴ Kutató: olyan természetes személy, aki tudományos kutatási célból, kutatással foglalkozó intézménnyel való együttműködésben vagy anélkül kíván hozzáférni statisztikai adatokhoz; ide értve a közoktatásban, illetve felsőoktatásban részt vevő hallgatókat, diákokat is.

A HSSz esetében vizsgált adatkiadások a megvalósulás formáját tekintve az alábbiak szerint alakultak.

17. számú ábra: Adatátadások és adatkiadások megvalósulási formái a HSSz KSH-n kívüli tagjainál, minden felhasználói csoportot figyelembe véve, 2020 (%)

Az adatkiadások több, mint fele (53%-a) táblázatos adatként, míg 23%-a egyedi kérésre összeállított táblázatos formában valósult meg. Ebből látható, hogy az összes adatkiadás 76%-a táblázatokba rendezve jelenik meg, ami 14százalékpontos csökkenés a 2019. évi 90%-hoz képest. Az adatkiadások mindössze 16%-át adják ki az egyéb módzatok (kutatószobai hozzáférés, távoli hozzáférés/végrehajtás, anonimizált mikroadat⁵ kiadása). A táblázatos forma 2017-ben 60%, 2018-ban 53%, 2019-ben 90% volt, tehát a 2019. évi növekedés után 2020-ban újra, kisebb részben van jelen. Az egyedi kérésre összeállított adatok 2017-ben 30%-ot, 2018-ban 31%-ot, 2019-ben 35%-ot, 2020-ban 23%-ot tettek ki. Ezek alapján leírható, hogy a 2019-es összesített 90%-ot 2020-ban nem érte el újra a két kategória (Egyedi kérésre összeállított táblázatos adatok, illetve a Táblázatos adatként (aggregált adatként)) összevont aránya.

⁵ Mikroadat: olyan rekordok sorozatából álló állomány, amely megfigyelési egységek adatait tartalmazza. Az aggregált adatok előállításának elsődleges forrása. Anonimizált mikroadat: olyan mikroadat, amelyeket – megfelelő felfedés elleni védelmi módszerek alkalmazásával – annak érdekében módosítottak, hogy az azonosításhoz használható legjobb eljárásokkal összhangban minimális mértékűre csökkenjen az érintett statisztikai egységek felfedési kockázata. Az így létrejött adatállományok már nem hozhatók kapcsolatba az adatszolgáltatókkal, ezért – megfelelő szerződéses garanciák mellett – átadhatók az adatkérők részére.

A kérdőívek idén is tartalmazták az adatok kezelése során felmerülő adatvédelmi megoldásokat tartalmazó kérdést. A **jogi védelem**⁶ terén elmondható, hogy a HSSz KSH-n kívüli tagjai rendelkeznek az általános adatvédelmi rendelkezéseiken túl kifejezetten a statisztikai adatvédelemről rendelkező belső szabályzatokkal, titoktartási nyilatkozatokkal.

A **fizikai védelem**⁷ esetében az alábbiak voltak a leggyakrabban említett eszközök:

- kártyás belépő rendszer, kamerarendszer, portaszolgálat;
- az adatlapok zárható termekben, szekrényekben történő tárolása;
- jogosultság alapú rendszer, jelszavas védelem;
- az adatokról biztonsági másolat készítése.

A **statisztikai felfedés elleni védelem**⁸ területén a leggyakrabban alkalmazott megoldások:

- az adatok aggregált kezelése
- az ún. „hármasszabály”, dominancia szabály, elsődleges és másodlagos cellaelnyomás.

További eszközöket is megjelöltek a válaszokban: anonim feldolgozás, egyedi kódolás (egyedi kulcs alkalmazása)

Az előállított statisztikai adatállományok jellemző felhasználói

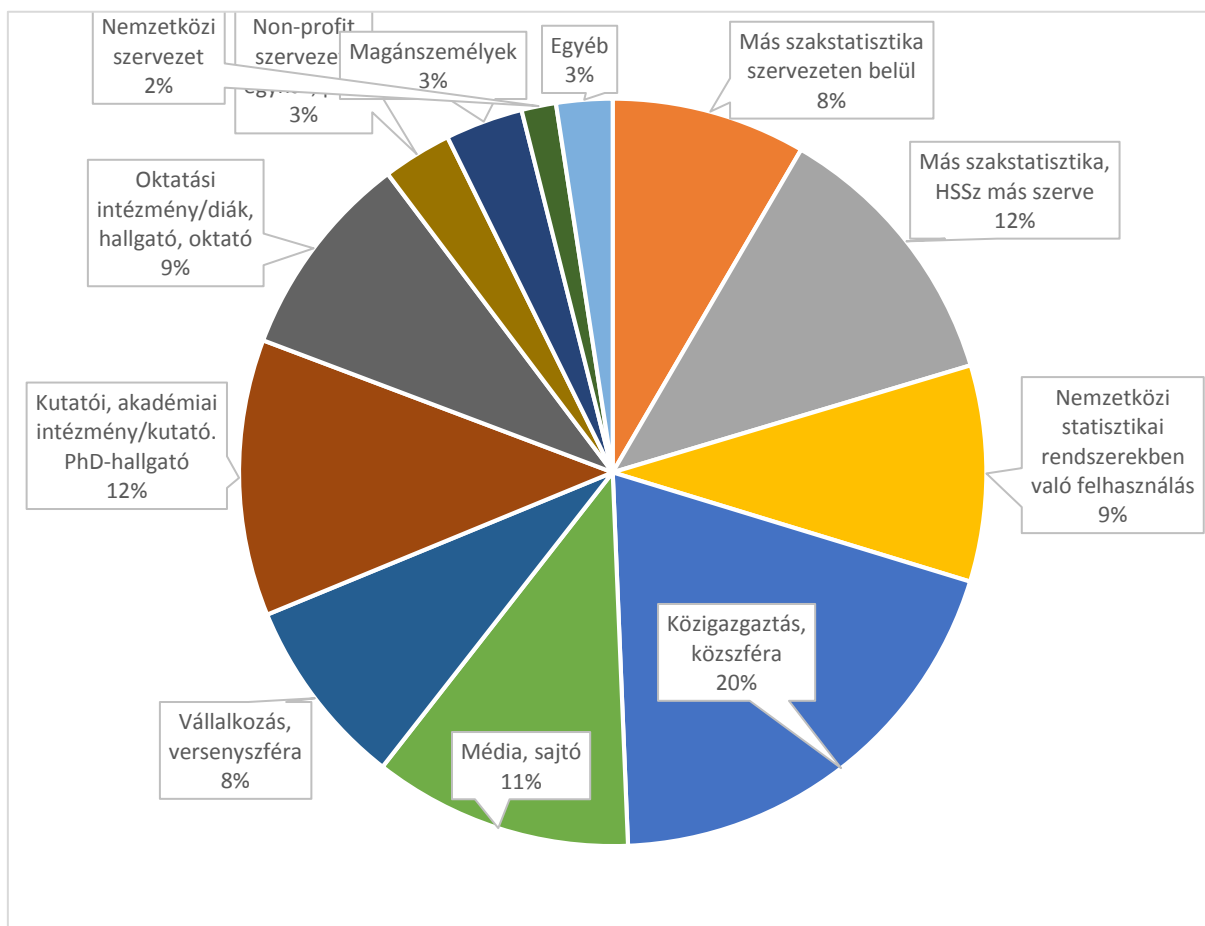
A gyűjtött/átvett adatokból előállított statisztikai adatállományok felhasználói oldalát tekintve a következő következtetések vonhatóak le, az alábbi kördiagram (19. számú ábra) segítségével.

⁶ Jogi adatvédelem: olyan jogi adatvédelmi eszközök összessége, amelyek egyértelműen meghatározzák az érintettek jogait, kötelezettségeit és felelősségét (pl. szerződéskötés adatkérővel, felhasználási feltételek kikötése, titoktartási nyilatkozatok kikötése, stb.)

⁷ Fizikai adatvédelem: olyan adatvédelmi megoldások összessége, melyek célja az adatok külső, fizikai behatásoktól, veszélyektől való megóvása, valamint az eszközök és adatok közelébe jutásának megnehezítése. (pl. adatokat tároló szerverek szeparált helyiségben való tárolása, ahová a belépés szigorúan ellenőrzött, biztonsági másolatok készítése, jogosultságkezelési rendszer bevezetése, jelszavak, azonosítási metódusok, stb.)

⁸ Statisztikai felfedés elleni védelem: a statisztikai célra összeállított adatállományok módosítását célzó olyan módszerek összessége, melyek a lehető legnagyobb mértékben csökkentik annak kockázatát, hogy valamely statisztikai egységet vagy rá vonatkozó új információt beazonosítsunk az állomány alapján. (pl. mikroadatok esetén azonosításhoz/felfedéshez szükséges kulcsváltozók meghatározása és azok alapján a kulcsokra való találatok mesterséges növelése (pl. zajosítás, rekordcsere, aggregálás, kerekítés, alsó-felső kódolás, stb.), táblázatos adatok esetén elsődlegesen elnyomandó cellák vizsgálata (pl. „hármasszabály”, dominancia-szabály, stb.), illetve másodlagos cellaelnyomás szükségességének vizsgálata és szükség esetén másodlagos cellaelnyomási akciók elvégzése.)

18. számú ábra: Az előállított statisztikai adatállományok jellemző felhasználói a HSSz tagoknál, 2020 (%)

A felhasználók ötödét a Közigazgatás adja (20%, 2019-ban 23% volt.). Ezt követően a második legjelentősebb kategória a HSSz tagoknál mért eredmények alapján a Kutatók és a Más szakstatisztika, HSSz más szerve (12%, 12%), míg a legkisebb arányban a Magánszemélyek, Non-profit szervezetek (3%, 3%), Egyéb (3%) és Nemzetközi szervezet kategóriák vesznek részt. Az adatokban a Közigazgatás kategórián kívül kisebb eltolódások láthatók a 2019-es adatokhoz képest. A Kutatók és a Vállalkozások 1–1 százalékkal kisebb részesedést adnak.

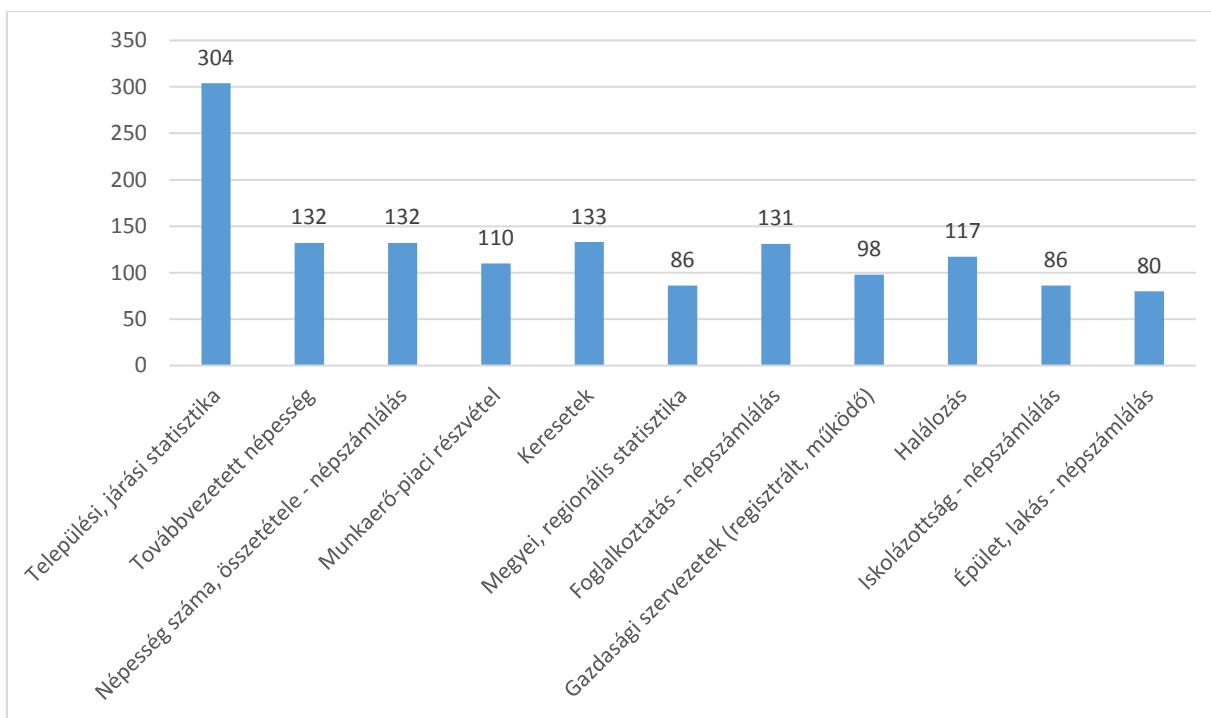
A jellemző felhasználók kategóriáján belül az egyebek között a kitöltők főleg olyan további szakmai szervezeteket jelöltek meg, melyekkel szorosan együttműködnek.

A KSH „Lépjen velünk kapcsolatba” rendszerében regisztrált adatkérésekre részletes statisztika áll rendelkezésre a 2020-as évből (19. számú ábra). A következőkben röviden áttekintjük a szereplők szerinti, a SzOR-elemek szerinti, illetve a 2017–2019 közötti összesített adatkérések számának alakulását. A legkeresettebb elemeket a 2020. évi 4 negyedév összesítésével, a

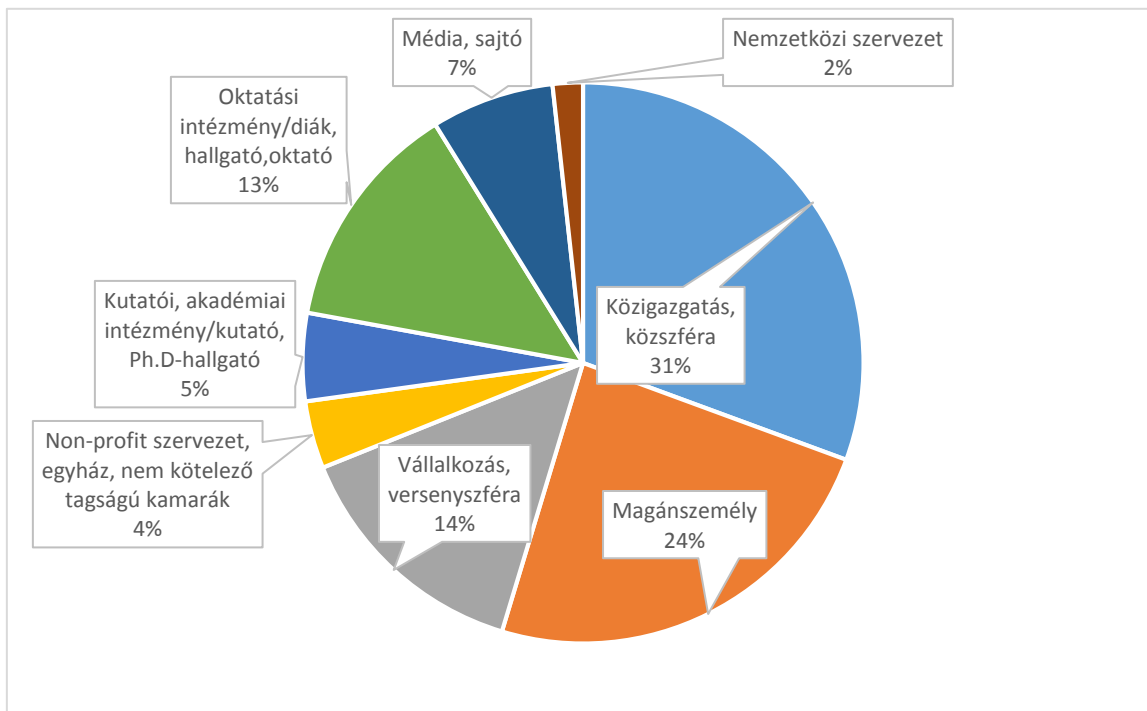
következő ábra (19. számú ábra) tartalmazza. Mind közül kiemelkedő a „Települési, járási statisztika” kategória, mely negyedévenkénti bontásban is a legkeresettebb volt. Az ábrán látható kiemelt kategóriákon kívül sok adatkérés érkezett még a „Keresetek”, „Továbbvezetett népesség”, „Népesség száma, összetétele - népszámlálás”, „Foglalkoztatás - népszámlálás”, „Foglalkoztatás – népszámlálás, Halálozás” elnevezésű SzOR-elemekkel kapcsolatban is.

Az adatkérések felhasználói csoportok szerinti megoszlása a következő diagramon (20. számú ábra) látható. 2020-ban összesen 3168 esetben érintettek valamilyen SzOR-elemet a KSH felületén keresztül érkező adatkérések. Ezek közül a Közigazgatás, közszféra (967), Magánszemélyek (760), és a Vállalkozások, versenyszféra (459) emelkedik ki. 2019-ben az első három helyen szintén a Közigazgatás, közszféra, a Magánszemélyek, illetve a Vállalkozások, versenyszféra állt.

19. számú ábra: A KSH által teljesített adatkérések, SzOR 2-es szintű-elemek szerint, 2020 (darab)

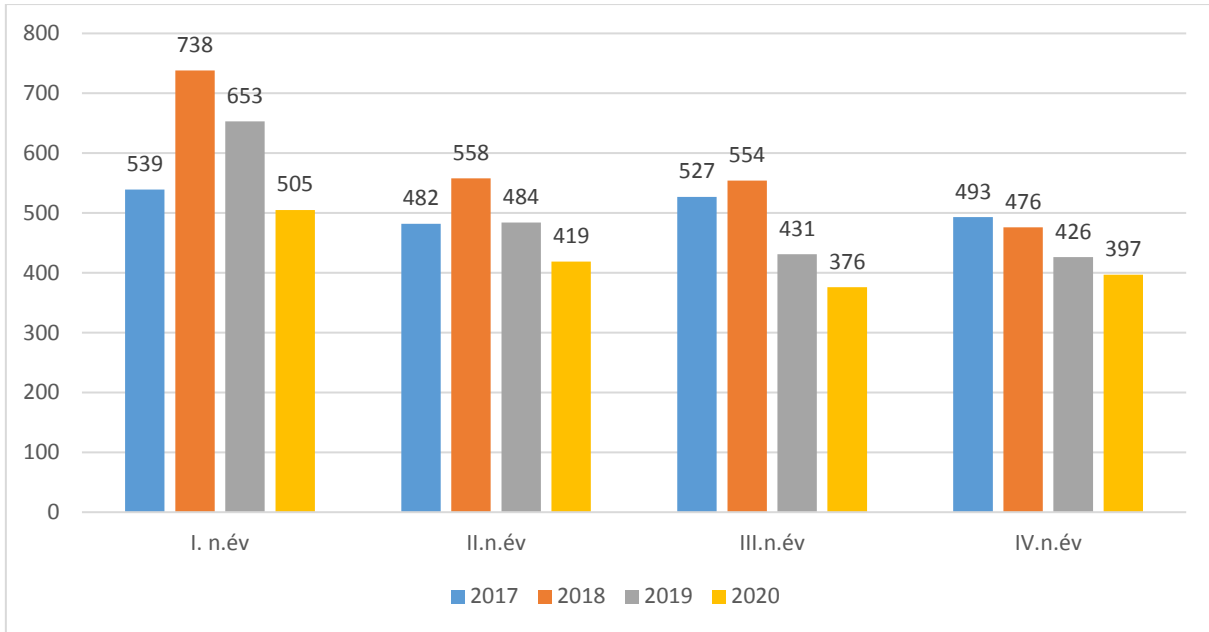

20. számú ábra: A KSH-hoz érkezett adatkérések megoszlása felhasználói csoportok szerint, 2020 (%)

Az adatkérésekkel kapcsolatos 21. számú ábrán az elmúlt 4 évben beérkezett adatok idősoros ábrázolása látható. Az adatkérések száma jellemzően az I. negyedévben a legmagasabb és a IV. negyedévben a legkisebb, azonban a 2020-as évben a III. negyedévben kicsivel alacsonyabb volt a IV. negyedévnél.

**21. számú ábra: A KSH által teljesített adatkérések, negyedévek szerint,
2017-2020-ban (darab)**

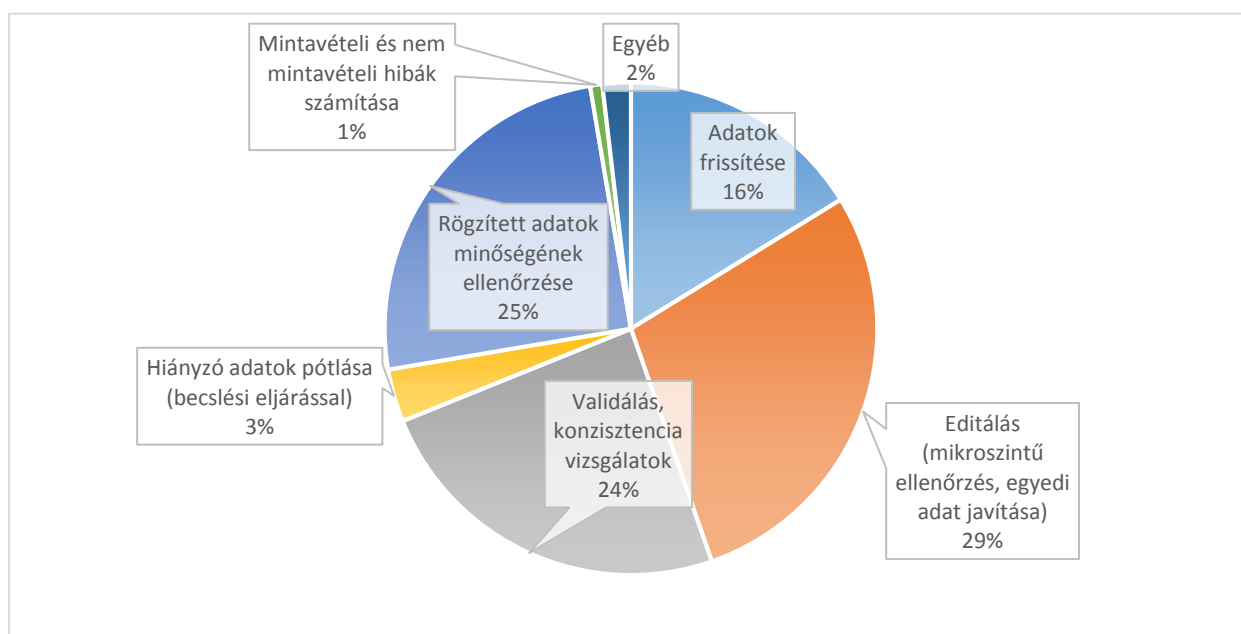
Minőségjelentések

A HSSz tagok által kitöltött kérdőívek (134) összesítéséből kiderült, hogy 123 esetben nem készítenek nemzetközi minőségjelentést. A kitöltők 31 esetben (23%, 2019-ben 26% volt) jelölték meg a „szervezetten belüli minőségirányítási folyamaton keresztül” lehetőséget, míg 11-en (8%) a nemzetközi szervezeteknek küldik meg jelentéseiket. Az *Egyéb* esetet 15 kérdőív esetén jelölték meg a kitöltők, ezekből 15 átfedésben a „Szervezetten belüli folyamat részeként” választ is megjelölték. Az *Egyéb* esetek döntő többsége a DESAP kérdőív (a „Development of a Self Assessment Programme” projekt keretében, az Eurostat és a tagállamok által kialakított, az Adatfelvételek Önértékelési Kérdőíve) kitöltését adta válaszként.

A KSH válaszai alapján elmondható, hogy 120 esetben készült minőségjelentés, ami a KSH-n belül az adatfelvételek 28%-át teszi ki, míg 255 esetben (60%) nem készült jelentés. A további 47 esetben nem érkezett válasz a kérdésre. A többi esetben – KSH-n belül – vagy azért nem készítettek belső jelentést, mert az európai uniós kötelezettségként is elő van írva ezekre az adatfelvételekre és már ott teljesítették; vagy az adatfelvétel jellegéből adódóan nem készült minőségjelentés.

A minőség javítására tett intézkedések megoszlása a következő ábrán (23. számú ábra) látható, ez a kérdés kizárólag a HSSz KSH-n kívüli tagjai esetében szerepelt a kérdőíven.

22. számú ábra: A minőség javítására tett intézkedések megoszlása, 2020 (%)

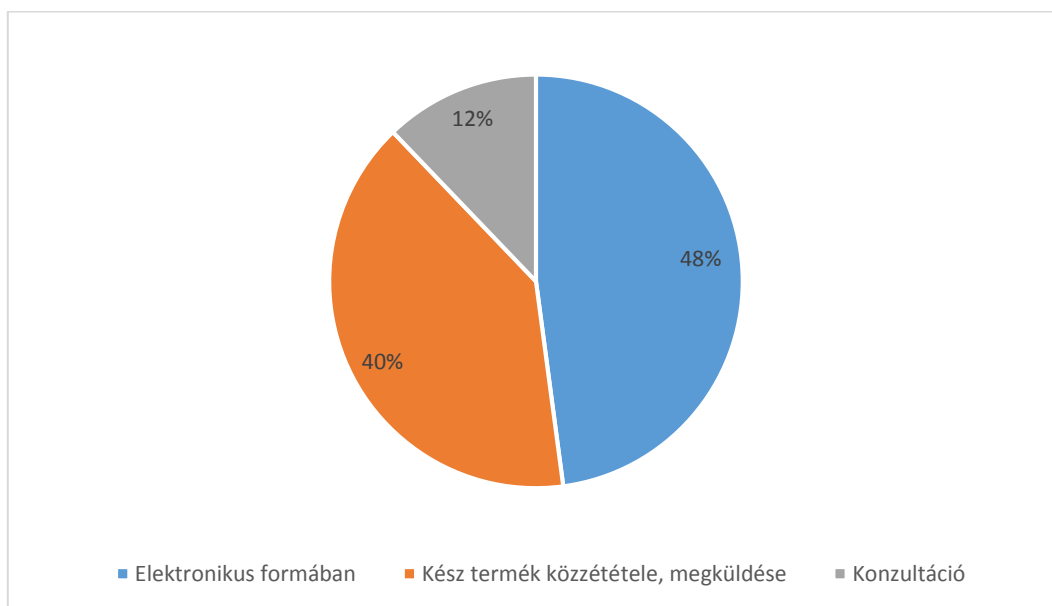
Ennek alapján a minőség javítása érdekében megtett leggyakoribb intézkedés a 2020-as adatfelvételekben is az *Editálás*⁹ (29%, 2019-ben 29%) és a *Rögzített adatok minőségének ellenőrzése* (25%, 2019-ben 23%). A *Validálás*¹⁰ (24%, 2019-ben 25%) 2019-hez képest 1 százalékponttal csökkent, míg az *Adatok frissítése* 2019-hez viszonyítva 15%-ról 16%-ra nőtt.

Az előre definiált kategóriákon kívül minőségjavítási eszközként merült még fel:

- adatellenőrzés, adatjavítás feladatainak biztosítása, felügyelete,
- hiánypótlási kérés küldése/felszólítás küldése,
- be nem érkezett adatok sürgetése.

Visszacsatolás az adatszolgáltatók felé:

23. számú ábra: A visszacsatolások módjainak megoszlása 2020-ban (%)

A 2020-as vonatkozási évre ismét mérésre került a visszacsatolások módja is. 403 esetben történt valamilyen módon visszacsatolás, ez az összes adatfelvétel 72%-a. Ahogy a 23. számú ábrán láthatjuk, legjellemzőbben ez elektronikus formában (48%) történt meg, ezt követi a kész

⁹ Editálás: a részfolyamat célja a validálás során feltárt hibák tényleges kezelése, javítása meghatározott szabályok szerint, automatikus vagy manuális eljárások segítségével. A hibák javítása történhet adatszolgáltatótól, összeírótól érkezett javított kérdőív, szóbeli egyeztetés, illetve ennek hiányában szakmai szempontok alapján is. A részfolyamat a hibás értékek javításával, illetve a javított adatok megjelölésével és az editált mikroadat-állomány rendelkezésre állásával zárul.

¹⁰ Validálás: az aggregált adatok összehasonlítása, ellenőrzése, javítása azonos, illetve más (statisztikai felvételek, mérlegek, adminisztratív) forrásokból származó adatok felhasználásával.

statisztikai termék megküldése, és néhány esetben (13%) konzultáció történt az adatszolgáltató partnerekkel.

Ha tovább vizsgáljuk a kérdést a KSH és a HSSz további szervei szerinti bontásban, láthatjuk a különbségeket; míg a KSH-nál nagy számban volt elektronikus visszajelzés, a HSSz egyéb tagjainál visszacsatolások magasabb számban kész statisztikai termék megküldésével valósultak meg.

Visszacsatolási forma	HSSZ egyéb	KSH	Összesen
Elektronikus formában	32	161	193
Kész statisztikai termék közzététele, megküldése	69	92	161
Konzultáció	12	37	49

Budapest, 2021. november

KSH Statisztikai koordinációs és jogi főosztály